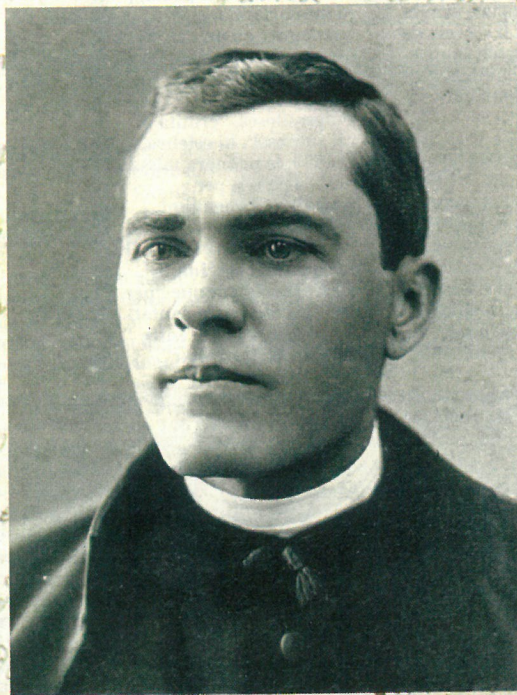

ELS ESCENARIS VERDAGUERIANS

Jacint Verdaguer va néixer el 17 de maig de 1845, ara fa cent cinquanta anys.

Amb motiu d'aquest aniversari, EL TEMPS ha encarregat a Narcís Garolera, estudiós de la figura i de l'obra de l'escriptor, un itinerari biogràfic i literari de l'autor més representatiu del segle XIX català.

Verdaguer manté, al llarg de tota la vida, una continuada activitat viatgera i excursionista. Com a bon romàntic, és un apassionat de la naturalesa i se sent atret pels països llunyans. D'una altra banda, com a capellà de vaixell o com a turista privilegiat, té ocasió de travessar l'Atlàntic i d'emprendre llargs viatges per Europa, el nord d'Àfrica i el Pròxim Orient, en

companyia d'eclesiàstics (el doctor Almera), o de membres destacats de la nova aristocràcia industrial (el marquès de Comillas, el comte de Güell).

Bé que, durant més de vint anys, el seu centre d'actuacions és, bàsicament, la ciutat de Barcelona, recorre el Pirineu català de punta a punta, es desplaça arreu de Catalunya, visita en més d'una ocasió el Rosselló,

l'illa de Mallorca i el País Valencià, i fa diverses estades a la capital d'Espanya i a alguns altres punts de l'estat (Santander, el País Basc, Extremadura, Andalusia...).

Tot resseguint els escenaris biogràfics de Verdaguer, tindrem ocasió de repassar la seva producció literària, molt vinculada als llocs que emmarcaren la seva vida.

Narcís Garolera

Folgueroles

EL PARADÍS DE LA INFANTESA

"Ermita al cel suspesa", on cantà la primera missa "entre un dolmen i un altar".

Hi neix, el 17 de maig de 1845, i hi passa la infantesa i l'adolescència. Referència habitual en la seva obra, la terra natal és el marc de moltes composicions del recull 'Aires del Montseny' (1901). La propera ermita de la Damunt li serveix de fons per al poema "L'arpa", romàntica declaració d'ambiciosos propòsits literaris. El 19 de juny de 1867, a la font del Desmai de la masia de la Torre de Morgadès, s'hi apleguen alguns dels components de l'Esbart de Vic, convocats per Verdaguer, que hi llegeix un "Parlament" en el qual, enllaçant poesia i naturalesa, en un marc perfectament idoni,

exposa els conceptes bàsics del romanticisme i el catalanisme literari. El 1870, Marià de Picó i de Valls, propietari de la masia de Torrens -d'on havia estat masover l'avi del poeta-, hi immortalitza Verdaguer en un bell quadre d'inspiració romàntica.

A Sant Jordi de Puigseslloses, "ermita al cel suspesa", hi celebra, el 1870, la primera missa. Anys després, per justificar la paganitat argumental de 'L'Atlàntida' al costat del misticisme dels 'Idil·lis', s'excusarà dient que "per alguna cosa havia cantat ma primera missa entre un dolmen i un altar".

Can Tona

Masia de Can Tona. Hi escriví la primera versió de l'Atlàntida.

MORS I LITERATURA

Masia a mig camí de Vic i Folgueroles. Hi resideix nou anys (1863-71), i hi escriví els primers treballs literaris importants: 'Dos màrtirs de ma pàtria' (1863-65), 'Colom, inacabat' (1865-67), 'L'Espanya naixent' (1868) i la primera versió de 'L'Atlàntida' (1868-69), el manuscrit de

la qual fou descobert, l'any 1907, a l'embigat d'un sostre de la casa.

Alguns amors, contrariats, el duen a compondre poesies bucòlico-amatòries, que no es decideix a publicar ('Amors d'en Jordi i na Guideta', 'Jovenivoles'), i proses autobiogràfiques i costumistes.

Guilleries

De jove, hi fa excursions que li proporcionen motius i temes literaris. S'hi sent fascinat pels personatges llegendaris que habitaren la contrada (bandolers, lladres...). Hi aplega romanços i cançons tradicionals, que tramet a Milà i Aguiló per als seus respectius reculls folklòrics. Hi torna el 1901, poc abans d'enllitar-se definitivament, amb els redactors de la revista Joventut.

PAISATGE I LLEENDA

Vic

Claustre de la Catedral de Vic. En aquesta ciutat va cursar els estudis eclesiàstics.

ANYS DE FORMACIÓ

Hi cursa els estudis eclesiàstics (1855-70) i hi és ordenat capellà. L'any 1863 hi observa els efectes devastadors d'un aiguat, que li desvetllen fantasies oceàniques. A la Biblioteca Episcopal es procura una formació literària paral·lela -i complementària-, a la que rep a les aules del Seminari. Freqüenta el Círcol Literari vigatà, on assisteix a cursos de llengua catalana.

Tot i que, al llarg de la vida, fa repetides estades a la ciutat -sobretot a casa del seu amic Jaume Collell-, no hi fixa mai la residència. Durant l'enfrontament amb el bisbe Morgadès, és a punt d'ingressar a la casa-asil per a capellans alienats. El 1879 dedica a la ciutat el poema "Ausona", i el 1880 hi publica els primers volums poètics de tema montserratí.

Vinyoles d'Orís

Hi exerceix de vicari (1871-73) i hi compon moltes poesies d'Idil·lis i cants místics. Els darrers mesos, coincidint amb la represa de la redacció de 'L'Atlàntida', pateix de fortes cefalalgies, que li fan abandonar el ministeri sacerdotal i l'obliguen a desplaçar-se a Barcelona per fer-se visitar dels metges, que li diagnostiquen una anèmia cerebral. L'actual llorer de la rectoria prové d'un esqueix del que hi plantà el poeta quan hi residí.

MISTICISME VORA EL TER

Atlàntic

NAVEGACIÓ I POESIA

Coberta de l'edició Prínceps de l'Atlàntida (1878). Verdaguer enllestí el poema en les travessies atlàntiques.

El 1874 ingressa, com a capellà de vaixell, a la Companyia Transatlàntica del santanderí Antoni López, futur marquès de Comillas. A final d'any s'embarca, a Cadis, rumb a l'Havana. En dos anys, travessa divuit vegades l'oceà escenari del poema L'Atlàntida, que enllestí a bord del Guipúzcoa, d'on el baixa "salabrós encara i fent olor de quitrà i algues marines".

En el curs d'aquestes travessies, compon poesies motivades per l'enyorament ("L'emigrant", "Lluny de ma terra") o pel viatge mateix ("Sortint de Cadis", "Somiant l'Atlàntida"), i una excepcional composició evocadora: "La Plana de Vic", dedicada als poetes de l'Esbart i escrita "davant les Illes Terceres", el maig de 1875.

Roma

L'octubre de 1878 visita, formant part d'una peregrinació, la Ciutat Eterna i, especialment, el Vaticà. En el curs d'una audiència pública, manté una breu conversa amb Lleó XIII, també poeta, que s'interessa per 'L'Atlàntida' i li'n demana un exemplar. Les impressions del viatge i les emocions vaticanes es tradueixen en un reportatge periodístic –el primer de la seva carrera literària– per a 'La Veu del Montserrat', el periòdic vigatà que acaba de fundar el seu amic Collell.

EMOCIONS I PERIODISME

Barcelona

ENTRE D'ACTUACIONS

Atret per la capital de Catalunya, hi fixa ben aviat la residència i hi passa la segona meitat de la vida. Al cap i casal, hi té més possibilitats de dur a terme una carrera d'escriptor: ressò públic, editorials, relacions personals... El càrrec d'almoiner que li ofereix el marquès de Comillas li permet d'alternar el ministeri sacerdotal amb una dedicació, quasi exclusiva, a la literatura.

El desembre de 1877 s'instal·la al palau Moja de la Rambla, on viurà més de quinze anys, però manté el que en diríem un estudi en un pis proper, on havia viscut els anys anteriors (carrer de la Canuda, núm. 14, 2n). Els altres domicilis barcelonins de Verdaguer

L'església de Betlem, vista des de la seva cambra al palau Moja. "Tants sofriments per passar d'una banda de Rambla a l'altra..."

seran, per aquest ordre, i sempre amb la família Duran: Portaferriassa, núm. 25, 2n, 3a (juny 1895- agost 1896), a la mateixa casa on viu el futur prehistoriador Pere Bosch i Gimpera, aleshores un nen de cinc anys; Provença, núm. 123, 3r (agost 1896 - gener 1897); Aragó, 271, 3r, 1a (gener 1897 - maig 1902). Aquests són els escenaris del seu conflicte eclesiàstic i les conseqüències greus que se'n deriven: suspensió de les llicències sacerdotals, publicació dels articles d'En defensa pròpia a la premsa ("Siti per fam")...

Uns altres escenaris significats en la vida barcelonina del poeta són: la Sala de Cent del consistori de la ciutat, marc dels seus grans èxits literaris (dues distincions als Jocs Florals de 1865, premi extraordinari per l'oda "A Barcelona" el 1883, mestratge en Gai Saber el 1880, discurs presidencial el 1881); l'Ateneu Barcelonès, aleshores a la Rambla, on el 1868, dolgut per no haver estat premiat als Jocs, rep l'encoratjament públic de Frederic Mistral: "Verdaguer, il faut être fier..."; el Teatre Principal, on rep el premi extraordinari dels Jocs Florals de 1877 per L'Atlàntida; el Teatre Líric, on pronuncia el discurs presidencial del Certamen Literari de Gràcia, el 1896; la Casa

Sala central del palau Moja, a la Rambla. Verdaguer hi visqué més de quinze anys.

d'Oració del carrer dels Mirallers, on assisteix a sessions de vidents i practica exorcismes (maig 1890 - abril 1893); els Penitents, de Valldaroca, finca adquirida en subhasta pública (març 1892); i l'església de Betlem, on té un benefici eclesiàstic els darrers anys (febrer 1898 - maig 1902). Aquesta circumstància, cinc anys després d'haver deixat el proper palau dels Comillas i haver viscut un dramàtic enfrontament amb el marquès i amb el seu bisbe, li provoca un comentari irònic: "Tants sofriments per passar d'una banda de Rambla a l'altra..."

Tomba de Verdaguer al cementiri de Montjuïc. L'enterrament va ser multitudinari.

Montserrat

Muntanya de Montserrat. Motiu recurrent en l'obra del poeta.

ELIGIÓ I PÀTRIA

Participa, de forma destacada, en les festes del mil·lenari del monestir (1880), i contribueix decisivament a la difusió de l'ideari catalanista conservador.

Composicions com el "Virolai" l'acrediten com a poeta de ressò popular.

El mateix any publica dos llibres de tema montserratí: les 'Cançons' i la 'Llegenda', que més endavant aplega en un sol volum (Montserrat, 1889). La muntanya i la patrona de Catalunya són motius recurrents al llarg de tota la seva obra.

Rosselló

ARC DE DUES CORDILLERES

Al llarg de la vida, hi fa diverses estades i hi manté estretes amistats. A part les escapades excursionistes dels anys 1880-83, hi fa repetides visites: el 1873, amb Collell, per fugir de l'última guerra carlina

i refer-se de la malaltia cerebral; el 1895, per veure les ruïnes del monestir de Reglella; el 1898, amb motiu de l'erectió d'una capella; el 1901, per assistir, a Perpinyà, a l'enterrament del seu fidel amic i traductor Justí Pepratx. En l'edició francesa de "Canigó" (1889), i en la catalana definitiva (1901), hi inclou com a epíleg l'elegia "Los dos campanars", i la dedica -tot suprimint la dedicatòria del cant onzè a Morgades, restaurador de Ripoll- al bisbe de Perpinyà, Juli Carsalade, futur restaurador de Sant Martí de Canigó.

Ripoll

Portada del monestir: "La Bíblia al cor de Catalunya impresa".

UNA CORONACIÓ SIMBÒLICA

Pel març de 1886, poc després de publicar "Canigó" -parcialment dedicat a la figura del bisbe Oliba, abat d'aquell cenobi, i, de retop, a Morgades, el bisbe vigatà que acaba de recuperar-ne les ruïnes i n'emprèn la restauració-, s'hi festeja l'inici de les obres i el poeta hi és coronat pel seu bisbe "en nom de Catalunya". L'ideari catòlic i catalanista que l'autor de "Canigó" ha plasmat en el seu poema

coincideix plenament amb els objectius que s'ha traçat Morgades des de la mitra de Vic. Als ulls del prelat, i dels seus col·laboradors en la causa catòlico-catalanista (Collèll, Verdaguer i Callís...), mossèn Cinto simbolitza la Catalunya renaixent i en vies de restauració. Anys després, en ple enfrontament amb el seu bisbe i evocant aquella coronació, el poeta qualificarà la distinció de "llorers espinosos"...

LEGENDES I TRADICIONS

Els estius de 1879 i 1880 s'està una mesada al balneari de la Presta (Vallespir), acompanyant-hi el marquès de Comillas. Hi aplega llegendes i rondalles, hi escriu l'elegia "La barretina", i puja per primera vegada al cim del Canigó. Després de la segona estada, comença a compondre una altra elegia -"Los dos campanars"-, motivada per l'estat d'abandó dels antics monestirs de Sant Martí de Canigó i Sant Miquel de Cuixà, que esdevindrà l'arrencada del seu segon gran poema, Canigó.

Les vacances estivals de 1882 i 1883, les destina a conèixer el Pirineu català, a banda i banda de la ratlla.

Pel juliol de 1882 fa una excursió, de tres setmanes, pel Pirineu occidental (Alt Urgell, Pallars Sobirà i Vall d'Aran), que culmina amb una accidentada ascensió al pic d'Aneto. L'estiu següent emprèn, també a peu, un recorregut que el duu de Perpinyà a Andorra, passant pel Conflent, la Cerdanya, l'Alt Urgell, el Pallars Jussà, la Ribagorça, la Vall d'Aran i el País de Foix, on és detingut pels gendarmes, que el prenen "per un republicà disfressat, dels que van a moure la revolució en Espanya". Un exemplar imprès de

Sant Martí del Canigó. Les ruïnes del monestir inspiraren el poema "Los dos campanars".

Pirineu

Pic d'Aneto, punt més alt del Pirineu. Verdaguer hi féu una accidentada ascensió el 1882.

l'oda "A Barcelona", encapçalada pel seu retrat, li serveix de document d'identificació. En el curs d'aquestes dues expedicions, fa replega de llegendes i tradicions, porta un extens dietari d'impressions excursionistes, anota termes lingüístics i denominacions orogràfiques, pren croquis d'indrets muntanyencs... Tot aquest bagatge li serà d'una gran utilitat per a la composició de "Canigó", poema eminentment geogràfic, el cant quart del qual és una transposició literària dels seus itineraris excursionistes.

Liam
NEESON

EN CATALÀ

Jessica
LANGE

L'honor va fer d'ell un home.

El coratge, un heroi.

I la història, una llegenda.

Rob Roy

(La passió d'un rebel)

UNITED ARTIST PICTURES PRESENTA UNA PRODUCCIÓ **TALISMAN** UNA PEL·LÍCULA DE **MICKAEL CATON-JONES**

LIAM NEESON JESSICA LANGE ROB ROY JOHN NURT TIM ROTH ERIC STOLTZ BRIAN COX

MÚSICA DE **CARTER BURWELL** CO-PRODUCTOR **LARRY DEWAAY** DISSENY DE VESTUARI **SANDY POWELL** MUNTATGE DE **PETER HONESS, A.C.E.**

DISSENYADOR DE PRODUCCIÓ **ASSHETON GORTON** DIRECTOR DE FOTOGRAFIA **KARL WALTER LINDENLAUB, BVK** PRODUCTOR EXECUTIU **MICKAEL CATON-JONES**

GUIÓ **Y ALAN SHARP** PRODUEIX PER **PETER BROUGHAN** I **RICHARD JACKSON** DIRIGIDA PER **MICKAEL CATON-JONES**

**UNITED
INTERNATIONAL
PICTURES**

DIS STEREO
EN SALAR D'ELIBERACIÓ

**DIGITAL
dts
SOUND**
EXCEL·LENT

BANDA SONORA DISPONIBLE
A VIRGIN CD I CASSET **Virgin**

**UNITED
ARTISTS**

© 1995 UNITED ARTISTS PICTURES INC. ALL RIGHTS RESERVED.

Empordà

“UNA GRAN PLAÇA”

A quinze anys fa una escapada, de deu dies, a la plana empordanesa, “com la de Vic voltada de turons”. Des de Figueres contempla per primera vegada el massís del Canigó, muntanya que el fascinarà tota la vida i constituirà un dels nuclis simbòlics més importants de la seva obra poètica. El 1884, en l'etapa final de la redacció de Canigó, torna a visitar aquesta comarca, i fa estades a Peralada i a Begur, a casa de l'historiador Josep Pella i Forgas, a qui dedica el poema ‘L'Empordà’.

El Mont

El canigó, des del Santuari del Mont. Verdaguier hi féu “llargues enraonades de cara a cara”.

OBSERVATORI DEL CANIGÓ

L'estiu del 1884 s'està una mesada i mitja en aquest santuari de l'alta Garrotxa, després de passar una setmana a Besalú i Banyoles. Treballa en la redacció de ‘Canigó’, contemplant aquest massís “de cara a

cara” i fent-hi “algunes enraonades”. “No sé cap santuari de més vista”, escriu a Collell, i en la “dolça soledat” d'aquell lloc compon poesies i pren notes per als escrits en prosa que agruparà sota el títol genèric de L'ermita del Mont.

València

Teodor Llorente, president de Lo Rat Penat. Verdaguier visità València sentint-s'hi, més que hoste, germà.

ENTRE GERMANS

L'estiu de 1881 hi passa vuit dies, convidat per Teodor Llorente, per assistir a la festa dels Jocs Florals de Lo Rat Penat. Troba el català dels valencians “dolç i bellament accentuat”, i es considera sortós de poder visitar “tan bell país”. Els amfitrions, admiradors i amics seus, li ofereixen un dinar de comiat i l'afalaguen tant que el fan sentir confús “per tan immerescuda honra”. L'alcalde i tot el considera

“més que hoste, germà”. En els anys difícils, tindrà el suport explícit d'escriptors valencians, alguns dels quals (Llombart, Badenes) li traduiran obres al castellà. L'abril de 1889 fa un segon viatge a València —on manté una conversa amb Nocedal, declinant una oferta de caire polític— i s'arriba a Alacant per un afer familiar del marquès de Comillas.

Mallorca

Miramar. Hi anà rere les passes de Ramon Llull.

ERE LES PASSES DE RAMON LLULL

Al llarg dels anys, visita l'illa diverses vegades. El 1883, en el curs d'un creuer mediterrani, té ocasió de conèixer —i ho consigna en diverses anotacions de viatge— Alcúdia, Pollença, Artà, Miramar, Valldemossa i Palma, d'on recordarà “sobretot la tomba del venerable Ramon Llull”. El 1887 hi torna, en una expedició d'escriptors catalans, valencians i rossellonesos.

Pel desembre de 1894, resident ja a la Gleva, passa quinze dies a Miramar, convidat per l'arxiduc Lluís Salvador, protector seu en aquells moments difícils. Les impressions lul·lianes rebudes en aquesta ocasió el decideixen a escriure “Perles del Llibre d'Amic i Amat”, i accentuen la influència de la mística del beat en el volum coetani ‘Flors del Calvari’.

EXOTISME I FANTASIA

A començament de 1883 fa un creuer d'una mesada pel Mediterrani en companyia del marquès de Comillas i mes personalitats del món industrial i financer. A bord d'un iot llogat pel marquès –el Vanadis–, visiten Tànger i Alger,

Alger. Verdaguer la visità atret per "lo món del color i de la fantasia".

i fan excursions turístiques a Blida i a Constantina. El poeta torna impressionat pel món oriental, "lo món del color i de la fantasia", i descriu el viatge en un reportatge literari que publica amb el títol de "Records de la costa d'Àfrica".

Magrib

Rússia

"UN ALTRE MÓN"

St. Petesburg, capital de Rússia, on Verdaguer trobà un poble "pobre i esclavitzat per la tirania dels Tsars".

Des de Berlín, en el curs del viatge per l'Europa central, fa una breu escapada a Sant Petersburg, travessant l'aleshores "inexistent" Polònia. En arribar a la frontera russa, confessa trobar-se "a la porta d'un altre món". A Rússia, "tot canvia de fesomia: el país i la gent, i tan de sobte que costa de

donar-se'n compte". Plany els pobres pagesos, descalços i aguantant les llargues fredorades de l'hivern en cases sense fonaments... La Rússia que veu no li mereix gaires elogis, i, en contrast amb les societats industrials dels països europeus, troba el poble rus "pobre i esclavitzat per la tirania dels tsars".

Pròxim Orient

AMB ESPERIT DE PELEGRÍ

Piràmide de Khèops, a Gízeh. Verdaguer, tot pujant-hi hi evoca Montserrat.

La primavera de 1886 emprèn, amb el geòleg Jaume Almera, una "peregrinació" a Terra Santa i Egipte, de dos mesos de durada. Pel que fa al motiu del viatge, ell mateix escriurà, amb una imatge típica del seu estil, que, havent visitat Amèrica, el nord d'Àfrica i el centre i nord d'Europa, "faltava lo quart braç o [...] lo cap a la immensa creu que havia formada a la terra": el viatge a Jerusalem, acomplert el qual –diu– "ja no desitjo ni espero fer altre viatge que el de l'eternitat". L'impacte que li produeixen els Llocs Sants de la cristiandat, punt de confluència dels pelegrins medievals, el duu a escriure un extens reportatge literari en la millor tradició d'un

gènere revitalitzat pels romàntics: el "Dietari d'un pelegrí a Terra Santa", que anomena en privat "mon Itinerari", clara al·lusió al famós 'Itinéraire de Paris à Jerusalem' del vescomte de Chateaubriand.

Visita Beirut, Damasc, Alexandria i el Caire, "la perla d'Orient". Mentre s'enfila a la piràmide de Khèops, a Gízeh, evoca la muntanya de Montserrat, "plena d'heura i arítjol", i creu afigurar el Llobregat contemplant el Nil que s'estén sobre el delta. Anys a venir, Josep Pla dirà d'aquestes anotacions que constitueixen "el millor llibre de prosa catalana del segle passat". L'altre resultat literari d'aquesta "peregrinació" és la trilogia poètica Jesús infant, amb temes inspirats en la infantesa de Crist.

Europa

PROGRÉS I CIVILITZACIÓ

París. Hi feu una estada de deu dies el 1884.

El mes de maig de 1884 recorre amb tren, acompanyant-hi l'industrial i mecenes Eusebi Güell, França, Suïssa, Bèlgica i Alemanya. Bé que el motiu de l'expedició és comercial –fer patentar un invent de l'enginyer Ferran Alsina per a la fabricació de vellut–, el viatge pren un caire bàsicament turístic: visiten Ginebra i Lausana, travessen la Selva Negra,

baixen pel Rin amb vaixell, visiten Colònia i s'estan una setmana llarga a Berlín. De tornada, passen deu dies a París, on el poeta té ocasió de reveure Mistral i d'entrevistar-se amb altres escriptors provençals, com Alphonse Daudet. Les impressions del viatge queden bellament reflectides en un extens dietari publicat amb el títol d'A vol d'aucell.

La Gleva

ALMA ABANS DE LA TEMPESTA

Santuari de la Gleva, prop de Vic. El poeta hi passa dos anys de la seva vida.

Seguint el consell del seu bisbe –que actua pressionat pel marquès–, el maig de 1893 abandona Barcelona i, després d'uns dies a la residència del seu superior, s'instal·la al santuari de la Gleva, prop de la capital d'Osona. S'hi està dos anys, treballant i sense perdre el contacte amb els cercles literaris i editorials barcelonins, fins que, contravenint la voluntat de Morgades, passa a residir novament a

Barcelona, al pis de la vídua Duran i les seves filles. Des del punt de vista literari, l'estada al santuari glevatà és molt profitosa: hi acaba la trilogia Jesús infant, hi enllesteix Sant Francesc, hi escriu les poesies del Roser de tot l'any –publicades setmanament a La Veu de Catalunya–, hi compon les Veus del Bon Pastor i molts dels poemes de Flors del Calvari...

Madrid

Josep Morgades, bisbe de Vic, personatge central de la tragèdia de Verdaguier.

ESTIONS DECISIVES

Al llarg dels anys fa repetides visites a la capital d'Espanya: el 1877 i el 1883, en viatges de turisme; el 1885, amb la comissió que presenta al rei el Memorial de Greuges; el maig de 1895, poc abans d'abandonar la Gleva, i “fent –en expressió seva– un veritable salt mortal”, s'hi entrevista amb el marquès de Comillas per exposar-li la seva situació desesperada i demanar-li, inútilment, ajuda.

Del novembre de 1897 al febrer de 1898 s'estatja en un hotel del carrer d'Alcalá i estableix contacte amb els agustins d'El Escorial, que tenen un paper decisiu en la solució del seu conflicte canònic.

L'any 1899 hi torna per visitar els pares Miguélez i Blanco García –artífexs de la reconciliació–, i s'entrevista amb Morgades, que és a Madrid de casualitat.

Montserrat

Cim del Matagalls, al Montseny. Iníci i final d'una trajectòria poètica.

ETORN ALS ORÍGENS

Aquest massís quasi costaner, rerefons de la infantesa i l'adolescència del poeta, torna a ser present en la seva obra en l'última etapa de la vida. Si el 1865 puja a l'ermita de Sant Segimon, el 1899 hi torna abans d'emprendre l'ascensió a Matagalls. Dos anys després puja al cim del massís un altre cop i torna a visitar Sant Segimon. Fruit d'aquest interès tardà per la muntanya que presideix la seva

comarca nadiua és el volum Aires del Montseny, que dona a conèixer primer des de les pàgines de la revista Joventut. Si la major part de poemes d'aquest recull evoquen el “sol hermós de la infantesa”, viscuda a la falda d'aquella muntanya, la plantació per Morgades d'una creu al cim de Matagalls li fa escriure tres articles sobre el tema en un setmanari dirigit per ell i que duu el nom de ‘La Creu del Montseny’.

Vil·la Joana

Vil·la Joana, a Vallvidrera. El poeta hi passa els darrers dies de la seva vida.

DARRER ESCENARI

A mitjan maig de 1902 s'ha d'enllitar, afectat greument per una malaltia pulmonar. En la situació de necessitat extrema en què es troba, s'imposa una alternativa al pis del carrer d'Aragó, i li ofereixen la possibilitat de traslladar-se a la vil·la Joana, una finca de Vallvidrera, propietat de Ramon Miralles, ex-batlle de Sarrià. Hi passa tres setmanes, durant les quals la malaltia s'agreuja irremeiablement. El 10 de juny hi mor,

enmig d'intenses dissensions entre familiars i amics de signe divers. El mateix dia, Francesc Cambó, jove regidor de la Lliga Regionalista a l'Ajuntament de Barcelona, fa traslladar el cadàver a la casa de la ciutat on es exposa a la Sala de Cent, escenari dels seus primers triomfs literaris. El dia 13, entre el respecte i l'admiració d'una gran multitud, la despulla del poeta rep sepultura al cementiri de Montjuïc.